

จดหมายเปิดผนึก
ถึงนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
เรื่องนโยบายจัดการคุณภาพอากาศ PM2.5 ของประเทศไทย

22 กุมภาพันธ์ 2561

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในฐานะองค์กรรณรงค์อิสระด้านสิ่งแวดล้อมและทำงานรณรงค์ “Right to Clean Air ขอบอากาศดีคืนมา” ขอเรียกร้องต่อรัฐบาลในการจัดการวิกฤตฝุ่นละออง PM2.5 ที่กำลังเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของผู้คนทั้งในปัจจุบันและอนาคต กรีนพีซเห็นว่าการที่จะไปถึงวิสัยทัศน์ “อากาศสะอาดเพื่อเราทุกคน(Safe Air for All)” ที่รัฐบาลตั้งไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพอากาศ 20 ปี รัฐบาลต้องลงมือทำดังต่อไปนี้

(1) ยกกระดับดัชนีคุณภาพอากาศให้ทันสมัยโดยกำหนดให้ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน(PM2.5) เป็นหนึ่งในสารมลพิษทางอากาศหลักในการคำนวณดัชนีคุณภาพอากาศ (จากเดิมที่มีสารมลพิษทางอากาศ 5 ชนิดคือ ก๊าซโอโซน(O3)เฉลี่ย 1 ชั่วโมง ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์(NO2)เฉลี่ย 1 ชั่วโมง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์(CO) เฉลี่ย 8 ชั่วโมง ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO2) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง และฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง) ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องและทันทั่วทั้งในการระบุผลกระทบต่อสุขภาพของประชากรกลุ่มเสี่ยงและบุคคลทั่วไป และเพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 3 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาพที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย(Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) ตามเป้าประสงค์ที่จะลดจำนวนผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บจากมลพิษทางอากาศโดยมีตัวชี้วัดคือประชากรในเขตเมืองที่ได้รับมลพิษทางอากาศกลางแจ้งเกินค่ามาตรฐานตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก(WHO)

(2) กำหนดค่ามาตรฐาน PM2.5 และปรอทที่แหล่งกำเนิดที่อยู่กับที่(Stationery Sources) รวมถึงการตรวจวัดและรายงานการปล่อย PM2.5 และปรอทจากปล่องโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล

(3) เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการมีชีวิตอยู่ในอากาศที่สะอาด ต้องตั้งเป้าหมายการลดการสัมผัสฝุ่นละออง PM2.5 ในบรรยากาศทั่วไปของกลุ่มประชากรลงอย่างน้อยที่สุดร้อยละ 30 ภายในระยะเวลาของการดำเนินงานในร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพอากาศ 20 ปี โดยใช้ทั้งมาตรฐานความเข้มข้น PM2.5 ในบรรยากาศทั่วไปที่เป็นค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) และค่าเฉลี่ยรายปี (25 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ที่กำหนดสำหรับประเทศไทยเป็นเกณฑ์

(4) เพิ่มเป้าหมายการลดอัตราการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากมลพิษทางอากาศให้เป็นตัวชี้วัดในแผนยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน จากการศึกษาโดย Institute for Health and Evaluation มหาวิทยาลัยวอชิงตัน พบว่ามลพิษทางอากาศเป็นปัจจัยร่วมที่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ เนื่องจากมีส่วนประกอบของสารเคมีหลายชนิด ทั้งที่เป็นสารระคายเคืองไปจนถึงสารก่อมะเร็ง จึงเป็นสาเหตุก่อให้เกิดโรคได้แก่ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหลอดเลือดในสมอง โรคหัวใจขาดเลือด โรคมะเร็งปอดและโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจส่วนล่าง ก่อให้เกิดการตายก่อนวัยอันควรในประเทศไทย ประมาณ 50,000 คนต่อปี การวิเคราะห์ข้อมูลล่าสุดใน State of Global Air <https://www.stateofglobalair.org/data> ระบุว่า PM2.5 ก่อให้เกิดการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรในประเทศไทยประมาณ 37,500 คน ในปี 2558 และจากผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและกรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระบุว่าจนถึง พ.ศ. 2554 มลพิษทางอากาศรวมถึงฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน(PM2.5) จากโรงไฟฟ้าถ่านหินที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรของประชากรประมาณ 1,550 คนต่อปี อัตราการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรอาจเพิ่มขึ้นถึง 5,300 คนต่อปี

Greenpeace Southeast Asia

THAILAND
138/1, 2F Thong Building, Sutthisan Road
Samson-Nai, Phayathai, Bangkok 10400 Thailand
Tel. +66 2 357 1921
FAX +66 2 357 1929
email: info.th@greenpeace.org
www.greenpeace.or.th

PHILIPPINES
302 JGS Building, 30 Scout Tuason Street
1103 Quezon City, Philippines
Tel. +63 2 332 1807
FAX +63 2 332 1806
email: info.ph@greenpeace.org
www.greenpeace.org.ph

INDONESIA
Jalan Gimandiri No. 24, Cikini
Jakarta Pusat 10330 Indonesia
Tel. +62 21 310 1873
FAX +62 21 310 2174
email: info.id@greenpeace.org
www.greenpeace.or.id

(5) กำหนดมาตรการการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอาเซียนปลอดหมอกควัน HAZE-FREE 2020 อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม รัฐบาลต้องรับรองว่าภายใต้วิสัยทัศน์ภูมิภาคอาเซียนปลอดหมอกควันภายในปี 2563 (Haze-free ASEAN by 2020) นอกเหนือจากการควบคุมและป้องกันการเผาวัสดุการเกษตรในพื้นที่เพาะปลูก ป่าไม้และพื้นที่สวนแล้ว ต้องมีการติดตามตรวจสอบและรายงานความเข้มข้นของฝุ่นละออง ขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน(PM2.5) และสารมลพิษทางอากาศอื่นๆ ที่เป็นภัยคุกคามสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น โพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน(PAHs) โดยสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

(6) ในร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพอากาศ 20 ปี ระบุว่า “แผนยุทธศาสตร์นี้จัดทำขึ้นภายใต้บริบทที่สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development Goals-SDGs) ซึ่งรัฐบาลไทยได้ลงนามเข้าร่วมกับประเทศต่างๆ 193 ประเทศทั่วโลก” อย่างไรก็ตามกลับพบว่า “ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการจัดการคุณภาพอากาศ” ที่ระบุไว้ในร่างแผนยุทธศาสตร์กลับละเลยตัวชี้วัดสำคัญที่ประเทศไทยยังอยู่ในระดับแย่ นั่นคือ “ความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน(PM2.5)ในพื้นที่เมือง” ทั้งที่ๆ สถานการณ์คุณภาพอากาศในส่วนของสารมลพิษทางอากาศหลัก(Criteria Pollutants) ที่ระบุไว้ในบทที่ 2 ระบุชัดเจนว่า “จากการติดตามตรวจสอบพบว่าปริมาณ PM2.5 ในหลายพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐาน”

(7) ประเด็นสำคัญที่ตกหล่นในร่างแผนยุทธศาสตร์คือการเชื่อมโยงกฎหมาย นโยบาย กลไกการแปลงแผนและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เข้ากับผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศในร่างแผนยุทธศาสตร์นั้นยังไม่ครอบคลุม

(8) มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แผนยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพอากาศ 20 ปี จะต้องคำนึงการดำเนินการมาตรการในข้อ 8 (Article 8) ของอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท สืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท(Minamata Convention on Mercury) เป็นอันดับที่ 66 ของโลก และเป็นประเทศแรกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคีอนุสัญญาได้ยอมรับร่วมกันว่า “ปรอทเป็นสารเคมีที่ทั่วโลกมีความกังวลเนื่องจากปรอทสามารถเคลื่อนย้ายได้ไกลในชั้นบรรยากาศ ปรอทตกค้างยาวนานในสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมของมนุษย์ ปรอทมีความสามารถในการสะสมในสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ และปรอทส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ” หนึ่ง เป็นที่รับรู้กันดีว่า ปรอทที่ปล่อยออกสู่บรรยากาศนั้นเป็นองค์ประกอบทางเคมีของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) โดยอนุสัญญาข้อนี้มุ่งเน้นถึงการควบคุมและลดการปล่อย(emission)ปรอทออกสู่บรรยากาศจากแหล่งกำเนิดที่มีจุดกำเนิดแน่นอน(point sources) ตามรายการที่ระบุไว้ในภาคผนวก D (Annex D) ของอนุสัญญา อันได้แก่ โรงไฟฟ้าถ่านหิน หม้อน้ำอุตสาหกรรมที่ใช้ถ่านหิน กระบวนการถลุงแร่และอบแร่ที่ใช้ในกระบวนการผลิตโลหะที่ไม่ใช่เหล็ก เต้าเผาขยะและโรงงานผลิตปูนซีเมนต์

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หวังว่า ข้อเสนอข้างต้นจะได้รับการพิจารณาเพื่อปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อบรรลุประโยชน์ต่อประชาชนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ประเทศไทยให้คำมั่นต่อประชาคมโลกต่อไป

Greenpeace Southeast Asia

THAILAND
138/1, 2F Thong Building, Suthisan Road
Samson-Nai, Phayathai, Bangkok 10400 Thailand
Tel. +66 2 357 1921
FAX +66 2 357 1929
email: info.th@greenpeace.org
www.greenpeace.or.th

PHILIPPINES
302 JGS Building, 30 Scout Tuason Street
1103 Quezon City, Philippines
Tel. +63 2 332 1807
FAX +63 2 332 1806
email: info.ph@greenpeace.org
www.greenpeace.org.ph

INDONESIA
Jalan Gimandiri No. 24, Cikini
Jakarta Pusat 10330 Indonesia
Tel. +62 21 310 1873
FAX +62 21 310 2174
email: info.id@greenpeace.org
www.greenpeace.or.id